

EEN VRACHTWAGEN IN DE NACHT

Over de asfaltweg kruipt een aftandse vrachtwagen. De chauffeur probeert de gaten in het wegdek te ontwijken, maar dat lukt lang niet altijd. Rashid en de andere vluchtelingen zitten dicht tegen elkaar aan gedrukt op de bodem van de laadbak. Ze worden onbarmhartig heen en weer geschud, maar ondergaan het zonder klachten. Ze hebben tijdens hun vlucht uit Iran, Irak of Afghanistan al zo veel ellende meegemaakt dat een rammelende en hotsende vrachtwagen niet iets is om je druk over te maken.

Het is donker in de open laadbak. Voor Rashid zijn de mensen om hem heen vage gestalten. Na elke trek van een sigaret laat een rood lichtpuntje even een vermoeid of gespannen gezicht zien. Dat verdwijnt snel in de zachte mist van uitgeblazen rook.

De nacht is bijna net zo donker als de vrachtwagen. In het licht van de schaarse straatlantaarns ziet Rashid alleen de omtrekken van een viaduct, verkeersborden, elektriciteitskabels en rijen torenflats die als soldaten stram in de houding lijken te staan. Rashid lacht kort. Militairen hebben ze genoeg gezien tijdens hun vlucht uit Iran. Toen ze naar de luchthaven reden, had zijn vader hem op het hart gedrukt zich zo gewoon mogelijk te gedragen. Maar hoe doe je dat

als je doodsbang bent? Elk moment konden zijn ouders en hij ruw uit de rij getrokken worden. Hij wist dat zijn vader door de Binnenlandse Veiligheidsdienst gezocht werd. Daarom had hij voor veel geld valse paspoorten gekocht. ‘Vakwerk,’ had de man die ze kwam brengen hen verzekerd. ‘Dat zullen we op het vliegveld merken,’ had zijn vader met een flauw glimlachje gezegd.

Nog vóór het inchecken bekeek een norse militair hun paspoorten met meer aandacht dan die van andere reizigers. Of leek dat maar zo? Nauwkeurig vergeleek hij de pasfoto’s in de reisdocumenten met de gezichten die hem zo gewoon mogelijk aankeken. ‘Vakantie?’ vroeg hij.

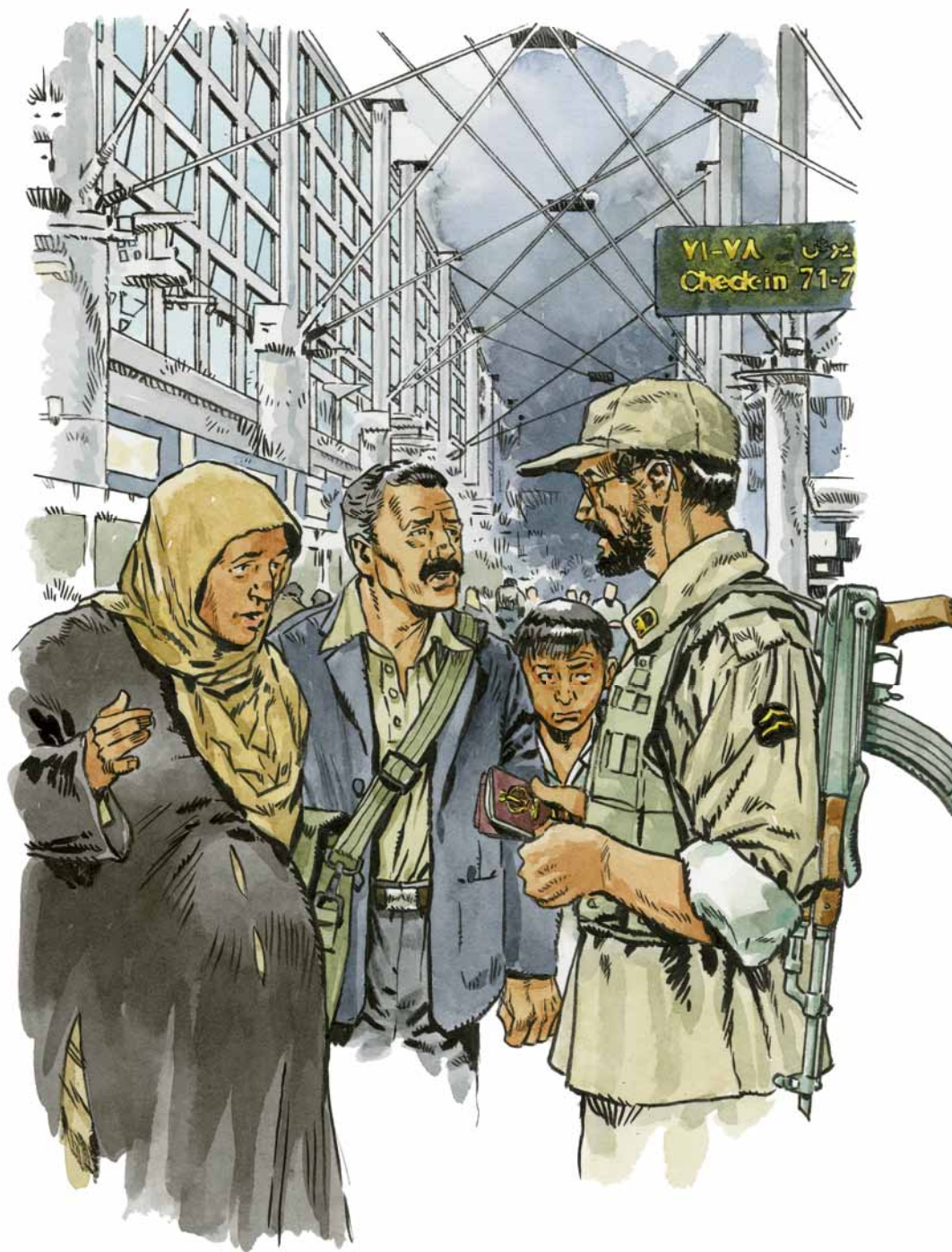
Rashids vader knikte.

Rashid wees naar het indrukwekkende geweer dat om de schouder van de militair hing. ‘Mooi.’

De militair liet het Rashid even vasthouden. ‘Zwaar hè?’

Toen kregen ze hun paspoorten terug. Met moeite kon Rashid een zucht van verlichting onderdrukken. Doe gewoon! commandeerde hij zichzelf. Een lichte aanraking van zijn vader op zijn schouder zei hetzelfde. Zijn moeder liet wel een diepe zucht horen, maar dat wekte geen argwaan. Een zwangere vrouw mag zoveel zuchten en kreunen als ze wil. Dat hoort erbij.

Op het eerste gezicht leek het alsof ze een normale vakantiereis gingen maken: retourticket en paspoort bij de balie laten zien, bagage op de lopende band zetten, instapkaart ontvangen en naar de gate lopen met de wens van de aardige grondstewardess – ‘Prettig verblijf in het mooie Indonesië, vriend van Iran’ – nog in je hoofd. Maar de gespannen

gezichten van zijn ouders verraadden het gevaar dat overal in uniform op de loer lag. Bij die gedachte werden Rashids benen zo slap als een gebedskleedje.

Bij de laatste paspoortcontrole dacht hij dat hij flauw zou vallen. Gelukkig was de douanebeambte een goedlachse vent, die hun paspoorten slechts oppervlakkig doorbladerde en er met een bijna dansende beweging een stempel in zette. Waarschijnlijk zat zijn dienst er snel op en verheugde hij zich op een mooie avond met zijn gezin. 'Fijne vakantie, maar zorg dat uw baby op Iraans grondgebied geboren wordt, mevrouw,' zei hij, terwijl hij naar Rashid knipoogde. Rashid vreesde dat het bonken van zijn hart tot in de verste uithoeken van de vertrekhal te horen was.

Toen de wielen van het vliegtuig loskwamen van Iraanse bodem, kregen Rashids benen hun kracht terug en werd zijn hartslag weer min of meer normaal.

Na die comfortabele vliegreis moesten de vluchtelingen bijna twee maanden in Jakarta doorbrengen, in een smerig appartement op de twintigste verdieping van zo'n torenflat. Dat had de smokkelaar via een tussenpersoon geregeld. Het waren de saaiste en tegelijk spannendste maanden van Rashids leven geweest. Bamisoep met een snee brood eten, slapen op een dun matrasje, jagen op kakkerlakken, bamisoep met een snee brood eten, slapen, op vlooiënjacht gaan...

En dan die benauwde, vochtige hitte, zowel overdag als 's nachts. Die trok het zweet uit je lijf en benam je de adem. Als Rashid het echt niet meer uit kon houden, sleepte hij

midden in de nacht zijn matrasje tot dicht bij de koelkast en opende die. Hij ontving de koude lucht als een verjaardagscadeautje.

De kans om door de Indonesische politie ontdekt te worden was nooit ver weg en vaak zelfs gevaarlijk dichtbij. Blijf zo onzichtbaar mogelijk, had de smokkelaar gewaarschuwd. Hoe doe je dat? had Rashid zich afgevraagd. Een bonk op de deur, een onbekend gezicht, het te vroeg of te laat komen van de smokkelaar... al die dingen joegen al panische angst op het gezicht van zijn ouders. Rashid wist zeker dat Indonesië, de vriend van Iran, de kritische journalist die zijn vader was met alle plezier aan de Veiligheidsdienst zou uitleveren.

‘We zijn nog steeds in Jakarta,’ fluistert Rashid tegen zijn vader, die naast hem zit. Inwendig moet hij om zichzelf lachen, want hij hoeft helemaal niet zachtjes te doen. Maar dat fluisteren is sinds de vlucht uit Iran bij hem gaan horen. Het lijkt bijna of zijn stembanden niet anders meer kunnen. ‘Hoe lang duurt het nog voor we bij de kust zijn?’ vraagt hij. Zijn vader neemt een trekje van zijn sigaret en haalt zijn schouders op. ‘Volgens de chauffeur zou de rit drie uur duren. Maar met dit slakkengangetje kunnen we er wel een paar uur bijtellen.’ Weer trekt hij aan zijn sigaret.

Een moment wordt de bolle buik van Rashids moeder in het licht gezet. ‘Mama, hoe gaat het met jullie?’

Ze glimlacht flauwtjes en strijkt over haar buik. ‘Jouw broertje of zusje heeft een kamer in een luxe hotel. We redden het wel.’

‘Als we eenmaal in Australië zijn...’ begint Rashids vader. De rest van zijn woorden gaat verloren in het geraas van een tropische regenbui, die zonder aankondiging boven hun hoofden losbarst. De druppels vallen loodrecht naar beneden. Het lijkt of ze met z’n allen onder een enorme douche zitten.

Enkele vluchtelingen pakken een dunne regenjas uit hun tas. Een oude heer tegenover Rashid houdt een vuilniszak boven zijn hoofd. De regendruppels maken er een roffelend geluid op, alsof een drumband aan het oefenen is. Hij trekt er nog een uit zijn tas en geeft die aan Rashids moeder. Ze neemt hem aan. ‘Dank u wel.’

‘Dit is het einde van mijn sigaret,’ moppert Rashids vader, terwijl hij het kletsnatte peukje uit zijn mond haalt.

‘Roken is tóch ongezond,’ lacht Rashid. Hij vindt het helemaal niet erg dat het regent. De douche frist hem op.

Plotseling remt de vrachtwagen. De wielen schuiven piepend van links naar rechts en dreigen hun grip op het spiegelgladde wegdek te verliezen.

De vluchtelingen klampen zich aan elkaar vast. De moeder van Rashid moet de plastic zak die haar tegen de regen moest beschermen, loslaten. Hij dwarrelt uit de auto. De zak van de oude man volgt. Enkele kinderen beginnen te huilen.

Dan maakt de truck een scherpe bocht, zodat iedereen die aan Rashids kant van de laadbak zit, naar voren valt.

‘Mama!’ schreeuwt Rashid.

Rashids vader ziet nog net kans zijn arm opzij te steken, zodat hij haar kan tegenhouden. Zelf komt hij hard op zijn

knieën terecht. Hij probeert een schreeuw te onderdrukken, maar het lukt niet.

De vrachtwagen hobbelt een zandpad op. Kreunend zoeken de gevallen vluchtelingen hun plekje weer op. Bezorgd kijkt Rashid naar zijn vader, die zijn benen een voor een langzaam strekt en buigt.

‘Gaat het, papa?’

Zijn vader knikt, maar zijn gezicht verraadt iets anders.

‘Mama?’

‘De sterke arm van je vader heeft me beschermd,’ zegt ze, terwijl ze met haar vlakke hand over zijn vaders wang strijkt.

‘Geschoren?’ vraagt ze verrast.

‘Ja, net voor we uit het appartement vertrokken. Als een mens zich niet meer verzorgt, is het einde zoek.’

De regenbui stopt net zo plotseling als hij is begonnen. Rashid gaat staan en rekt zich uit. Hij ziet dat de torenflats plaatsgemaakt hebben voor palmbomen en hij ruikt de zee. Het zal niet lang meer duren voor ze bij de kust zijn.

Als hij weer naast zijn vader zit, vallen zijn ogen vanzelf dicht. Pas als de vrachtwagen abrupt tot stilstand komt, schrikt hij wakker.

‘We zijn er,’ zegt zijn vader.

‘Australië?’ vraagt Rashid.

‘Bijna goed, jongen, bijna goed.’

Rashid wrijft in zijn ogen en spert ze dan wijd open, als een nachtdiertje dat opgeschrikt wordt. De man tegenover hem stopt snel iets weg. Droomde hij dat nou, of keek hij echt in de lens van een fotocamera? Hij kijkt om zich heen.

Niemand anders schijnt het gemerkt te hebben. Daardoor begint Rashid aan zichzelf te twijfelen. Ach, hij zal het zich wel verbeeld hebben. Want waarom zou iemand foto's willen maken van hun ellende?

IN EEN GAMMELE BOOT DE ZEE OVER

Elk jaar zijn tientallen miljoenen mensen op de vlucht voor gevaar of geweld in hun eigen land. Velen vragen asiel aan in een ander land. Dat betekent dat ze toestemming vragen om in dat andere land te mogen blijven wonen. Een groot aantal vlucht per boot. Vanuit Sri Lanka, Afghanistan en Iran proberen ze via Indonesië Australië te bereiken, net als Rashid en zijn familie. Vanuit Cuba en Haïti wagen ze de oversteek naar de Verenigde Staten. En vanuit Afrika en het Midden-Oosten proberen ze naar Griekenland of Italië te varen. Het is een levensgevaarlijke reis, vaak op een gammele boot. Je vraagt je af: Waarom vluchten deze mensen? En waarom gaan ze niet met het vliegtuig, maar wagen ze hun leven op zee?

Het aantal vluchtelingen in Australië is veel kleiner dan in Europa. Het land heeft strenge regels ingevoerd om de stroom vluchtelingen te beperken.

Een nieuw woord

Rashid en zijn familie zijn *bootvluchtelingen*. Dat woord ontstond in de jaren '70 van de twintigste eeuw. Op 30 april 1975 kwamen er na een bloedige oorlog nieuwe machthebbers in Vietnam, een land in Zuidoost-Azië. Tienduizenden mensen verlieten toen hun land omdat ze vreesden voor hun leven. Omdat velen in gammele bootjes de oceaan probeerden over te steken, kregen ze al snel de naam 'bootvluchtelingen'.

UNHCR

www.unhcr.nl

UNHCR is opgericht door de Verenigde Naties. De organisatie komt op voor vluchtelingen en ontheemden (mensen die in eigen land op de vlucht zijn). UNHCR helpt ook staatlozen. Dat zijn mensen die bij geen enkel land horen omdat ze geen geldige papieren meer hebben. Vluchtelingen moeten kunnen kiezen of ze terugkeren naar hun eigen land, een thuis opbouwen in hun nieuwe land of op uitnodiging van een regering gaan wonen in een ander land. UNHCR heeft al tientallen miljoenen mensen geholpen een nieuw leven te beginnen.

MEER INFO

Wil je meer weten? Kijk dan eens op de websites van de hulporganisaties op deze bladzijden. Zij zetten zich onder andere in voor vluchtelingen en hun rechten. Op hun sites lees je alles over hun projecten. Ook vind je er verhalen van de mensen die ze helpen, materiaal voor een spreekbeurt of werkstuk en geven ze tips over hoe je zelf een hulpactie kunt opzetten.

Artsen zonder Grenzen

www.artsenzondergrenzen.nl

Artsen zonder Grenzen verleent medische noodhulp aan mensen die dit hard nodig hebben, maar niet krijgen. Hun dokters, verpleegkundigen en andere hulpverleners helpen mensen die gewond, ziek of gevlucht zijn na een ramp of oorlog, of als een gevaarlijke besmettelijke ziekte is uitgebroken. Ongeacht hun huidskleur, geloof, zonder een kant te kiezen.

UNICEF

www.unicef.nl/school

UNICEF is ook een organisatie van de Verenigde Naties, speciaal voor de rechten van kinderen. In Nederland komt UNICEF bijvoorbeeld op voor kinderen die in moeilijke omstandigheden in asielzoekerscentra wonen.

Amnesty International

www.opschool.amnesty.nl

Amnesty International komt onder andere op voor de rechten van vluchtelingen. Zo probeert Amnesty te voorkomen dat vluchtelingen gevangengezet worden terwijl ze niets misdaan hebben. Amnesty ijvert er ook voor dat vluchtelingen niet worden teruggestuurd naar landen waar hun leven gevaar loopt.

